

Datum van inontvangstneming : 21/03/2018

Zaak C-102/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

13 februari 2018

Verwijzende rechter:

Oberlandesgericht Köln (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

6 februari 2018

Aanvrager en reclamant:

████████████████████

[OMISSIS]

OBERLANDESGERICHT KÖLN (hoogste rechter van de deelstaat, Keulen, Duitsland)

B E S L I S S I N G

in de erfopvolgingszaak

betreffende de nalatenschap van de Duitse onderdaan [REDACTED] geboren [REDACTED] geboren op 30 december 1921 te Troisdorf (Duitsland), die op 2 juni 2017 in Keulen is overleden waar zij tevens haar laatste gewone verblijfplaats had,

waarbij betrokken is

de advocaat [REDACTED] [OMISSIS] Keulen,

aanvrager en reclamant,

[OMISSIS]

heeft de tweede civiele kamer van het Oberlandesgericht Köln

[OMISSIS]

beslist:

I.

De behandeling van de zaak wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan over de volgende prejudiciële vraag. **[Or. 2]**

II.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), in de versie van 7 juni 2016 (PB C 202, 164), de volgende prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van het gemeenschapsrecht, in het bijzonder van artikel 65, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (Europese erfrechtverordening), en van artikel 1, lid 4, van

■

uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 tot vaststelling van de formulieren bedoeld in verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring:

Is in het kader van de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring als bedoeld in artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening het in artikel 1, lid 4, van de uitvoeringsverordening bij de Europese erfrechtverordening vermelde gebruik van het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV dat in overeenstemming met de in artikel 81, lid 2, van de Europese erfrechtverordening bedoelde raadplegingsprocedure is vastgesteld, verplicht dan wel facultatief?

[Or. 3]

Overwegingen:

I.

- 1 Op 2 juni 2017 is ■ (hierna: „erflaatster”), wier laatste gewone verblijfplaats in Keulen was, overleden. Erflaatster had de Duitse nationaliteit en was weduwe. Haar echtgenoot ■ was reeds in 1965 overleden. Erflaatster had geen kinderen. Haar ouders en broer waren reeds eerder gestorven. De nog in leven zijnde naaste verwanten van erflaatster zijn de nakomelingen van haar overleden broer.
- 2 Erflaatster heeft een vermogen nagelaten dat verspreid is over Duitsland, Italië en Zwitserland.
- 3 Bij op 17 december 2014 opgesteld en op 1 augustus 2017 geopend notarieel testament [OMISSIS] heeft erflaatster haar eerdere notariële testamente van 11 februari 2003 en 18 oktober 2011 herroepen en de Congregazione Benedettina Sublacen[s]e, Via di Sant’Ambrogio 3, 00186 Rome, Italië, tot enig erfgenaam benoemd, tenuitvoerlegging van het testament gelast en, onder meer, aanvrager tot executeur benoemd.
- 4 Aangezien een deel van de nalatenschap zich in Italië bevond, heeft aanvrager bij brief van 16 oktober 2017, onder verwijzing naar een bijgevoegde, op 11 oktober 2017 verleden notariële akte [OMISSIS], bij het Amtsgericht Köln (rechter in eerste aanleg Keulen) – Nachlassgericht (rechter bevoegd voor erfopvolgingszaken) met betrekking tot de in Italië aanwezige goederen van de nalatenschap verzocht om afgifte van een Europese erfrechtverklaring zijdens erflaatster naar Duits recht, met de in punt II uiteengezette inhoud [OMISSIS]. Punt II van de notariële akte van 11 oktober 2017 heeft de volgende inhoud [OMISSIS]: **[Or. 4]**

„II.

Grondslag van de aanspraak, rechtsgevolg

1. *In voornoemd testament van 17 december 2014 heeft erflaatster de **Congregazione Benedettina Sublacen[s]e**, Via di Sant’Ambrogio 3, 00186 [OMISSIS] Rome, Italië, [OMISSIS] tot enig en algemeen erfgenaam benoemd.*

*Aangezien erflaatster ten tijde van haar overlijden haar laatste gewone woonplaats in Keulen had, is voornoemde **Congregazione Benedettina Sublacen[s]e** derhalve enig erfgenaam van erflaatster geworden **naar Duits recht**.*

Voornoemde erfgenaam heeft de nalatenschap aanvaard.

De erfopvolging als zodanig werd en wordt niet door een rechterlijke instantie of andere autoriteit behandeld.

2. *Voorts heeft erflaatster in haar voornoemde testament van 17 december 2014 mij, de hier verschenen aanvrager, benoemd tot **executeur van het testament**. Ik aanvaard deze opdracht zekerheidshalve nogmaals.*

[OMISSIS]” [informatie over andere, voor de prejudiciële vraag niet relevante, taken van de executeur van het testament] [Or. 5]

- 6 Aanvrager heeft bij zijn aanvraag van 16 oktober 2017 van een Europese erfrechtverklaring als bedoeld in artikel 65, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 geen gebruik gemaakt van het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV dat hij volgens artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 had moeten gebruiken.
- 7 Bij brief van 23 oktober 2017 [OMISSIS] heeft het Nachlassgericht aanvrager erop gewezen, dat artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 voorschrijft, dat voor de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring als bedoeld in artikel 65, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 gebruik wordt gemaakt van het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV, en hem verzocht het ingevulde formulier bij de akte te voegen.
- 8 Aanvrager heeft bij brief van 7 november 2017 [OMISSIS] op voornoemde aanwijzing van het Nachlassgericht gereageerd door het hem toegezonden formulier oningevuld aan deze rechterlijke instantie terug te zenden. Volgens hem kan een aanvrager het formulier als bedoeld in artikel 65, lid 2, van verordening

(EU) nr. 650/2012 gebruiken maar is hij hiertoe niet verplicht. Het gebruik is naar zijn mening facultatief, doch niet dwingend voorgeschreven.

- 9 Bij beslissing van 16 november 2017 [OMISSIS] heeft het Nachlassgericht van het Amtsgericht Köln de aanvraag van 1[6] oktober 2017 van een Europese erfrechtverklaring afgewezen. Deze beslissing werd aldus gemotiveerd, dat de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring niet volgens de vormvereisten was ingediend. Op grond van artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 moet bij de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring als bedoeld in 65, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 gebruik worden gemaakt van het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV. Artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 is volgens **[Or. 6]** het Nachlassgericht een *lex specialis* ten opzichte van artikel 65, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012. Het gebruik van het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV is derhalve verplicht. Ondanks de daartoe strekkende aanwijzing van het Nachlassgericht heeft aanvrager geen ingevuld formulier bij de akte gevoegd. Met betrekking tot de details wordt verwezen naar de verdere inhoud van de beslissing van 16 november 2017 [OMISSIS].
- 10 Tegen deze beslissing heeft aanvrager bij op 11 december 2017 bij het Nachlassgericht van het Amtsgericht Köln ingekomen brief van 2 december 2017 bezwaar aangetekend [OMISSIS]. Ter motivering heeft hij aangevoerd, dat uit artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening rechtstreeks voortvloeit dat het formulier kan worden gebruikt, doch dat dit niet verplicht is. Hiervoor pleit tevens dat de Europese wetgever in artikel 67, lid 1, tweede volzin, van de Europese erfrechtverordening wél heeft bepaald dat het formulier (V) moet worden gebruikt, dus dat het gebruik van dit formulier verplicht is, en in artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening niet. Indien de Europese wetgever dit ook zo had gewild ten aanzien van artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening, had hij deze bepaling precies zo kunnen formuleren als artikel 67, lid 1, tweede volzin, van de Europese erfrechtverordening. De uitvoeringsverordening kan geen andere eisen stellen aan de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring dan die welke uit de verordening zelf voortvloeien. Ook uit het formulier zelf blijkt, dat het gebruik ervan niet verplicht is. Daarnaast wordt ook in de literatuur nergens de opvatting gehuldigd dat het gebruik van het formulier verplicht is.
- 11 Bij op 14 december 2017 bekendgemaakte beslissing van 13 december 2017 heeft het Nachlassgericht van het Amtsgericht Köln het bezwaar niet gehonoreerd en de zaak ter beslissing aan het Oberlandesgericht Köln voorgelegd [OMISSIS].

II.

- 12 Onder schorsing van de procedure moet overeenkomstig artikel 267, tweede alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing worden gevraagd. De beslissing op het **[Or. 7]** bezwaar van aanvrager hangt af van de beantwoording van de gestelde vraag – ten aanzien waarvan inderdaad onduidelijkheid bestaat en die ook niet eerder door het Hof is opgehelderd.

- 13 Aanvrager vordert op grond van de door zijn procesgemachtigde overgelegde notariële akte afgifte van een Europese erfrechtverklaring waaruit blijkt dat hij de executeur van het testament is en de Congregazione Benedettina Sublacen[s]e, [OMISSIS] Rome, Italië de enige erfgenaam. Hij weigert echter om de aanvraag overeenkomstig artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 in te dienen met gebruikmaking van het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV. Het Nachlassgericht stelt de afgifte van de verlangde Europese erfrechtverklaring daarentegen afhankelijk van de indiening van een aanvraag die conform de voorschriften gebruikmaakt van het ambtelijke formulier.
- 14 Het bezwaar van aanvrager zou geen doel treffen en zonder meer moeten worden afgewezen, indien overeenkomstig de in de bestreden beslissing voorgestane opvatting van het Nachlassgericht die – zoals de verwijzende rechter bekend is – ook door sommige andere rechters in erfrechtzaken wordt gedeeld, het gebruik van dit formulier dwingend voorgeschreven was in het kader van de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring.
- 15 De opvatting van het Nachlassgericht dat indiening van het formulier verplicht is, vindt steun in de formulering van artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 tot vaststelling van de formulieren bedoeld in verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen en de aanvaarding en de tenuitvoerlegging van authentieke akten op het gebied van erfopvolging, alsmede betreffende de instelling van een Europese erfrechtverklaring (PB L 359, 30), in welke verordening onder meer wordt bepaald:
- 16 *„DE EUROPESE COMMISSIE,*

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, [Or. 8]

Gezien verordening (EU) nr. 650/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 4 juli 2012 [...], en met name artikel 46, lid 3, onder b), artikel 59, lid 1, artikel 60, lid 2, artikel 61, lid 2, artikel 65, lid 2, en artikel 67, lid 1,

Overwegende hetgeen volgt:

...

(4) De in deze verordening vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het Erfopvolgingscomité,

■

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

...

(4) Voor de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring, zoals bedoeld in artikel 65, lid 2, van verordening (EU) nr. 650/2012, wordt het in bijlage 4 vastgestelde formulier IV gebruikt.

...

Artikel 2

...

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.”

- 17 Volgens de formulering is het gebruik van het voor indiening van een aanvraag vastgestelde formulier derhalve verplicht (in de Engelse versie: „the form to be [Or. 9] used”). Het Nachlassgericht beschouwt artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 van de Commissie van 9 december 2014 in zoverre als een *lex specialis* ten opzichte van artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening. Krachtens artikel 80 en artikel 81, lid 2, van de Europese erfrechtverordening is de Commissie bevoegd om uitvoeringshandelingen tot vaststelling en tot wijziging van onder meer het formulier als bedoeld in artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening vast te stellen. De Commissie heeft deze bevoegdheid aangewend door het gebruik van formulier IV van bijlage 4 in artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 dwingend voor te schrijven. Deze regeling is volgens de vierde overweging van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 in overeenstemming met het advies van het Erfopvolgingscomité.
- 18 Daarentegen wordt in de doctrine de opvatting gehuldigd dat het gebruik van formulier IV voor het aanvragen van een Europese erfrechtverklaring louter facultatief is [OMISSIS] [vindplaatsen in de literatuur].
- 19 Indien de verwijzende rechter zich achter deze opvatting schaaft, zou het bezwaar in zoverre succesvol zijn dat de procedure betreffende afgifte van een Europese erfrechtverklaring moet worden voortgezet, waarbij thans een nadere beoordeling van de aanvraag dient plaats te vinden volgens artikel 66 van de Europese erfrechtverordening en een materiële beslissing moet worden genomen volgens artikel 67 van diezelfde verordening.
- 20 De in de doctrine gehuldigde opvatting vindt steun in de formulering van artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening, luidens welke „[d]e aanvraag kan worden ingediend met behulp van het formulier dat in

overeenstemming met de in artikel 81, lid 2, bedoelde raadplegingsprocedure is vastgesteld”. De verordening voorziet dus juist niet in een verplichting tot gebruik, doch biedt enkel een facultatieve mogelijkheid. Zo wordt in formulier IV onder het kopje „Mededeling aan de aanvrager” vermeld dat het [Or. 10] om een „niet-verplicht[...] formulier” gaat.

- 21 Bovendien is het maar de vraag of artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 daadwerkelijk voorrang heeft boven artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening. Volgens artikel 290, lid 1, eerste volzin, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) kan aan de Commissie weliswaar de bevoegdheid worden overgedragen niet-wetgevingshandelingen van algemene strekking vast te stellen ter aanvulling of wijziging van bepaalde niet-essentiële onderdelen van de betrokken wetgevingshandeling, doch in de wetgevingshandeling worden uitdrukkelijk de voorwaarden vastgesteld waaronder de bevoegdheidsdelegatie plaatsvindt (artikel 290, lid 1, tweede volzin, en lid 2, eerste volzin, VWEU). In casu is de Commissie krachtens artikel 80 van de Europese erfrechtverordening weliswaar bevoegd om uitvoeringshandelingen met betrekking tot de in de Europese erfrechtverordening bedoelde formulieren vast te stellen, doch volgens artikel 80 van de Europese erfrechtverordening kunnen deze uitvoeringshandelingen enkel betrekking hebben op de vaststelling en eventuele latere wijziging van formulieren, en niet op een wijziging van de inhoud van de Europese erfrechtverordening op zich. Dit wijst erop, dat de Commissie niet bevoegd was om artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening inhoudelijk in diër voege te wijzigen dat het gebruik van formulier IV voor de aanvraag van een Europese erfrechtverklaring dwingend wordt voorgeschreven. Bovendien kan uit artikel 1, lid 4, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014 ook in het geheel niet worden afgeleid, dat de Commissie de bedoeling had om artikel 65, lid 2, van de Europese erfrechtverordening inhoudelijk te wijzigen.

[OMISSIS] [ondertekening]